

העלון השבוע
לרפואת
האברך הצעיר
חיים בן עדינה
לרפוא"ש
בתוש"י

תוספת שבת

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

[illegible]

ומבואר בדברי הרמב"ם, שדין הבדלה נלמד מאותו פסוק של הקידוש, וגם הבדלה היא מצוה של כבוד השבת, וכן סבר הרבנינו

תורה, והמבדיל על היין במוצאי שבתות, והוא דמשייר מקידוש להבדלה. #ופירש רשב"ם (שם ד"ה דמשייר), שיש לו מעט יין, והוא משייר אותו מהקידוש להבדלה, ונמנע מלשתותו. (ועיין שם תוס')

אבל הפרישה כתב (סי' רע"א ס"ק ט"ו ט"ז) שתמיד יש עניין להבדיל בכוס שקידש עליו, כי גם ההבדלה היא מקדושת שבת, ויש בזה מעלה גדולה, וכן כתב המגן אברהם (בסי' רע"א כ"ו, ובבה"ט י"ז) וטוב לקדש על כוס גדול, ששייר מאותו הכוס לקידוש היום ולהבדלה, ודעה זו הביא גם המשנ"ב בס' רע"א ס"ק נ"ז, אבל למעשה הביא שלא נוהגים כן בגלל האליהו רבה והמאמר מרדכי, שחששו לדעה שלא מועיל לתקן יין שנפגם, (ע"ש) אבל מי שלא חושש לדעות אלו יל"ע למה לא מקפיד לשייר (אפי' בבקבוק) מקידוש להבדלה ולזכות לסגולת בן עוה"ב, ובפרט שהפרישה כותב שעדיף לעשות שיור אפי' שיתקן היין, ואדרבא הטירחא בתיקון היין עושהו למעלה. (ע"ש).

האם יש עניין דוקא להבדיל על יין ולא מיץ ענבים?

ויל"ע למה המבדיל על היין זוכה לעוה"ב הרי בגמ' ברכות ה. כתוב שעוה"ב הוא אחד מג' מתנות שניתנו לישראל ע"י יסורים, ואיזה יסורים זה להבדיל על היין? (ועיין פרישה סי' רע"א ס"ק ט"ו ט"ז) ואולי ע"כ שזה דוקא יין ולא מיץ ענבים.. (ובפרט למי שקשה לו לשתות יין).

ואכן ידוע שיטת מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל: שהסגולות לבנים בהבדלה היא דווקא כשמבדילים על יין ולא על מיץ ענבים! (אפי' בתערובת), שכיון שחז"ל אמרו 'המבדיל על היין', ולא אמרו 'המבדיל על הכוס', משמע שיש ענין מיוחד ביין,

ודבריו מדויקים מהמהרש"א בשבועות יח: (ד"ה כל) וז"ל: דה"ק קרא יין ושכר אל תשת בבואכם וגו' (ולא תמותו), והיכן תשתו אותו, במקום מצוה, דהיינו להבדיל בין הקודש ובין החול, עכ"ל, משמע מהמהרש"א שסגולות ההבדלה של הגמ' דוקא ביין משכר שעליו נאמר חיוב מיתה לכהן שנכנס למקדש, ולא במיץ ענבים, שדוקא ביין שמשכר יש 'חיוב מיתה' לכהן שנכנס לעבודה. (ולגבי ברכת כהנים עיין שו"ע קכח לח, שדעת המג"א להחמיר ביין מגיתו, ורבים חלקו עליו כי אינו משכר)

ואולי ראוי להחמיר תמיד להבדיל ביין כדי לזכות בטוח לסגולות הטור (המובא בהמשך), ובפרט שהטור כותב שמי שאינו מבדיל על היין אינו רואה סימן ברכה 'לעולם', וממילא אם יש צד שמיץ ענבים אינו ממש יין, אולי מפסיד בזה..

והארחות חיים נשים לא יבדילו לעצמם שאין הבדלה תלויה בשמירת שבת, ורק רבנן אסמכוהו אקרא, והווי רק מדברי סופרים, ומצוות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות, ובזה נחלקו השו"ע והרמ"א בס"ח אם נשים יבדילו או לא, (ט"ז)

ונפק"מ אם קטן שהגדיל במוצ"ש יוכל להבדיל לגדולים, שאם ההבדלה חיובה דאורי' ודאי שזה רק למי שחיובו בשבת היה דאורי' (בצל החכמה, ועיין חינוך לא טז) אבל בחוט שני כתב שלדעה שהבדלה דאורי' גם קטן שהגדיל מחוייב בהבדלה מדאורי', מפני שגם הקטנים שייכים בשבת, אבל מתוספת שבת רצה לפוטרו כי א"א לעשות תוספת בלי שחייבים בעיקר (סוף סי' רח"צ)

ותמה הב"ח למה לרמ"א נשים לא יבדילו לעצמם הרי גם בשופר ולולב ובזימון הם פטורות ויכולות לברך לעצמם, ולכן פסק הב"ח שנשים מבדילות, ולכל בו טעם ההבדלה מעומד ללוות המלך,

והמג"א הביא את השל"ה שנשים נוהגות לא לשתות מיין ההבדלה, והסביר את שיטת הרמ"א שנשים לא מבדילות שרק במצוה שיש בה עשייה בנוסף לברכה יכולות לברך, (כמו מצוות שופר) משא"כ הבדלה לא יבדילו שהברכה בלבד היא המצוה, ולכן גם לא מקדשות הלבנה, והט"ז חילק ששופר הוי דאורי' ונשים יכולות להכניס עצמן לחיוב משא"כ הבדלה דרבנן וגם זמן גרמא, ולמעשה פסק המשנ"ב שכשאין אפשרות לשמוע הבדלה מגברים שיבדילו בעצמם (שו"ע רצ"ו ח').

ואני ראיתי שמרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל הורה לאדם שהמתין לילדים ואמר לו שיקפיד על יין בהבדלה, וכשהאיש אמר לו שאסור לו יין הורה לו שיבדיל על יין ושאשתו תשתה היין... ואכן כך פסק המשנ"ב (שם) שכשאין לאשה ממי לצאת שתבדיל בעצמה וממילא גם תשתה היין.

בסגולות מצוות ההבדלה ביין:

הגמרא בשבועות (דף יח:) אומרת: אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל המבדיל על היין במוצאי שבתות - הויין לו בנים זכרים, דכתיב: להבדיל בין הקדש ובין החול, וכתיב התם: להבדיל בין הטמא ובין הטהור, וסמך ליה: אשה כי תזריע. רבי יהושע בן לוי אמר: בנים ראויין להוראה, דכתיב: להבדיל ולהורות. ובבן יהוידע הסביר שההבדל בין גימטריא זכר לנקבה הוא 70 כגימטריא של יין, ולכן המבדיל על יין, והוסיף 70 על נקבה זוכה לזכר..

בביאור 'המשייר מקידוש להבדלה' זוכה להיות מנוחלי עוה"ב. והגמרא בפסחים (קיג, א) אומרת: אמר רבי יוחנן, שלשה מנוחלי עולם הבא, אלו הן, הדר בארץ ישראל, והמגדל בניו לתלמוד

בהמשך לעלון משבוע שעבר,

שיש מצוה ללמוד בחג עצמו בהלכותיו,

גם כשאין מצוה של ל' יום קודם החג,

וראיה לדעת הגר"א על חג השבועות שזמן

לימוד הלכותיו מא' סיון וא"צ ל' יום,

הראו לי רש"י בברכות יז: (ד"ה שבחא) שכתב שישראל היו נאספין ללמוד הלכ' הרגל פעמיים בשנה, באדר לפני פסח, ובאלול לפני סוכות, רואים שלפני שבועות לא נהגו ללמוד ל' יום לפני החג הלכותיה, וכן כתבו תוס' שהוסיפו שהיה עמוד אש יורד מהשמים עליהם בזמנים אלו, (עיי"ש), ומציין שם הגרעק"א בגליון הש"ס לרש"י בדף ל. ד"ה בשבתא דרגלא, ששם רואים שגם בחג שבועות עצמו היו נאספים סמוך לרגל ללמוד הלכותיו, רק לא נאספו ל' יום לפני (עיי"ש)

ומשמע שיש עניין גדול בהתאספות ללימוד ההלכות בציבור, ולא רק שכל אחד ילמד לבדו ההלכות, וממילא כבר הבאנו שיש עניין גם ללמוד בציבור הלכ' שבת מידי שבת, וכך הביא גם מרן הגר"ד פוברסקי שליט"א בספרו בד קודש (ויקהל), וכבר כתב המהרש"א בשבת קיח: שירושלים נחרבה כי הכהנים (והרבנים) לא לימדו 'לציבור' הלכות שבת, ע"ש.

לאבדולי בתפלה, עכ"ל. משמע מהטור כרשב"ם שהשיר מקידוש להבדלה רק למי שאין לו מספיק יין שיצמצם בשתיתו בקידוש. וכתב הפרישה: הטעם להבדלה על היין, וז"ל: הקב"ה קורא קדוש ועושהו סגולה שנאמר והייתם לי סגולה מכל העמים ואומר ואבדיל אתכם מן העמים, נ"ל הואיל ששבת שקול כנגד כל המצות וכדלעיל סי' רמ"ב וכשאנו מבדיל בין שבת לחול כתיקונה נראה כאילו אין לו הפרש בין יום השבת לימי החול. א"נ דורש אסמכתא דקרא כתיב הכא והייתם לי סגולה מכל העמים וכתביב התם בהבדלה ואבדיל אתכם מן העמים ודורש עמים דבשכר הבדלה של שבת סגולים וגוי קדוש. ויותר נראה לפרש שהאומר בהבדלה בין ישראל לעמים מראה עצמו מעיד על מעלה יתירה שהיה בישראל בזמן מתן תורה שהבדיל אותם מן העו"ג הילכך נקרא קדוש וסגולה שזהו תכלית ההבדלה שהיה מבדיל בין ישראל לעו"ג:

והוכיחו שהבדלה דאורי' (כרמב"ם) מהגמ' בשבועות שאם הבדלה היא זכיה לבנים, ונלמד מפסוקים, ע"כ שגם גוף ההבדלה היא דאורי' (מטה יהודה ורשב"א משאנץ).

כתב רמ"א שם, ונוהגין לשפוך מכוס של יין על הארץ קודם שיסיים בפה"ג כדי שלא יהיה הכוס פגום ולא אחר כך משום ביזוי כוס של ברכה, ורש"ל היה רגיל לשפוך תחלה בשעת מזיגת כוס הבדלה וטעם השפיכה דאמרינן כל בית שלא נשפך בו יין כמים אין בו סימן ברכה ועושינן כן לסימן טוב בתחילת השבוע גם שופכים מן הכוס לאחר הבדלה ומכבין בו הנר ורוחצין בו עיניו משום חבוב מצוה:

האם לומר יושב בסתר במוצ"ש שחל בשבוע זה יו"ט?

(משנ"ב שם), אבל כבר הורה מרן הגר"ד לנדו שליט"א שהחזו"א בזמן ההפצצות בירושלים הורה להתחזק בלימוד ולהיות רגיל בשיר של פגעים, (פרק יושב בסתר, ועפ"י גמ' בשבועות טו:): וממילא בפרט בזמנינו שהרבה עדין בצרה ובשביה, ניתן לאומרו במוצ"ש שחל יו"ט, לאחר התפילה.

אמנם ודאי שמעיקר הדין יוצאים הבדלה גם במיץ ענבים, רק אולי ראוי להחמיר לפחות שיהיה 'טבעי', שיש מהאחרונים שנקטו שאחרת זה לא נקרא מיץ ענבים... (שו"ע סי' רע"ב ס"ב, ובדרשו שם) אבל בדיעבד בחוט שני כתב כשא"א להבדיל על יין או מיץ ענבים ניתן להבדיל גם על שכר של בירה לבנה (ולא שחורה) או על קפה שחור (בלי חלב) אבל כשאפשר להשיג יין אפי' ביוקר מקרי מצוי ואין לקדש על שכר שאינו נקרא חמר מדינה (עיין חוט שני סוף רח"צ, ובסוף רע"ה כתב בחוט שני שיש עניין לשתות "מעט" יין בכל סעודת שבת לקיים שיטת הרמב"ם, ובעבר דייקנו זאת ממשנ"ב בסי' תקכ"ט ס"ק י"א שכותב מפורש שביו"ט יש לשתות יין גם בתוך הסעודה, ומציין כמו לעניין שבת בסי' ר"נ, ששם כתוב 'רבה בבשר ויין כפי יכולתו', ומשמע שהבין המשנ"ב שבשבת גם הכוונה ששותים יין בסעודה, חוץ מהקידוש).

ואלו דברי הטור בסי' רצ"ו במעלת ההבדלה:

ר' צדוק אומר כל מי שאינו מבדיל על היין במוצ"ש או שאינו שומע מאחרים שמבדילין אינו רואה סימן ברכה לעולם אבל המבדיל על היין או שומע מאחרים שמבדילין הקב"ה קורא קדוש ועושהו סגולה שנאמר והייתם לי סגולה מכל העמים ואומר ואבדיל אתכם מן העמים וא"ר יוחנן ג' מנוחלי העוה"ב (פסחים קיג) הדר בא"י והמגדל בנוי לתלמוד תורה והמבדיל על היין במוצ"ש והוא דשייר מקידושא לאבדלתא 'הלכך מאן דאית ליה חד כסא ולית ביה שיעור קידושא ואבדלתא שבק ליה לאבדלתא' וקידושא מקדש אריפתא דכי תקינו רבנן אבדלתא אחמרא תקינו ונר חנוכה ויין להבדלה נר חנוכה קודם דאפשר

הבאר היטב הביא בשם החיד"א שראה גדולים שאומרים ויהי נועם אפי' במוצ"ש שחל בו יו"ט ואפי' בחוה"מ, 'כי ע"ד האמת מוכרח אמירת ויהי נועם בכל מוצ"ש' (באה"ט רצ"ה סק"ב, ושעה"צ ה') אבל הרמ"א כתב שאין אומרים בציבור, בגלל שאומרים בו 'ומעשה ידינו כוננה עלינו' וצריך שכל השבוע יהיה ראוי למלאכה.

דבריהם המיוחדים של רבותינו מרן הגרי"ז מבריסק צוק"ל ומרן השפת אמת צוק"ל:

למה אומרים בהגדה של פסח: אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת, מה מיוחד בשבת יותר משאר המצוות שקיבלנו בסיני? ועוד הרי שבת ניתנה במרה לפני נתינת המן ולמה הסדר הפוך?

ירידת המן, ולפי"ז מבואר למה נקט דוקא מצות שבת משאר מצוות דאיירי כאן על המתנה של שבת, ומתנה מצינו רק במצות שבת ובה מבואר נמי הסדר ששנה כאן קודם מן ואח"כ שבת כי קאי על 'נתינת השבת בתורת מתנה' וזה באמת לא היה לא אחר ירידת המן ולא במרה וכמש"נ. (הגדה של פסח מבית לוי) וזה רמוז בפיוט ליל שבת 'יום שבת קודש הוא, חוקותיה במרה נצטוו באזהרה, כהררים בשערה תלויים הלכותיה' משמע שבמרה שבת ניתן בתור "חוק" ולא מתנה, ורק להלכותיה, ע"כ.

וכדברים האלו כתב גם בשפת אמת, וז"ל: אבל נראה כי עתה ניתן להם במתנה השבת. וז"ש ראו. כי מקודם כתב שם לו חק ומשפט שידעו מצות השבת. אבל עתה ניתן להם בעין יפה. שהי' להם התקרבות להשיג ולראות בעין הארת השבת. כענין שאמרו חז"ל הנותן מתנה [לחבירו] צריך להודיעו. הוא התקשרות והתדבקות להשיג הארת השבת כנ"ל: (שפת אמת, בשלח שנה תרמג - תרמה)

וכך כתבו בשם הגרי"ז: השבת כבר ניתנה לישראל במרה, וכדאיתא בסנהדרין ובמכילתא בשלח עה"פ 'שם שם לו חק ומשפט' (שמות טו כה), והרי זה היה קודם ירידת המן? ועוד צ"ע למה נקט דוקא מצוות שבת ומאי שנא שבת משאר מצוות? וביאר בזה דבשבת נכלל שני דברים, דבר א' מצות שבת, היינו הדינים והציזיונים של שבת, ועוד דבר, דשבת ניתנה 'במתנה לישראל' וכדאיתא בשבת דף י' אמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל, וכן אומרים בתפילת שבת ולא נתתו ד' אלוקינו לגויי הארצות וכו' כי לישראל עמך נתתו באהבה וכו', דהיינו חוץ ממה שנצטוו ישראל בקיום מצות שבת עוד ניתנה להם השבת במתנה,

ולפי"ז נראה דבמרה לא ניתנה להם 'המתנה' של שבת אלא שניתנו להם הציזיונים וההלכות של שבת אבל נתינת השבת לישראל לא היה אלא כי אם אחר ירידת המן, וכדכתיב ראו כי ד' נתן לכם את השבת, ופסוק זה כתיב באמת רק אחר שהתחיל

מעשה נורא מרבינו האור החיים זיע"א לחיזוק כבוד השבת וכבוד תלמידי חכמים, ולחיזוק קרן עולם התורה של מרנן שליט"א

רואים גם את הכבוד הגדול שרבינו כיבד את השבת ואת תלמידי החכמים, שהסכים לוותר על זה הון עצום, ובכ"ז לפי מעלתו נענש מפעם אחת שלא כיבד מספיק, וכע"ז מצאנו במסכת מכות דף כד. על רבי אלעזר ב"ר שמעון שנענש בתולעת לאחר מותו, כי שמע בזילותא דרבנן ולא מחה "כראוי לו", מדייקת הגמ' מזה שאכן תמיד היה נזהר מאד בכבוד ת"ח, ולכן נאמר עליו בגמ' "אוטם אזנו משמוע דמים כגון ראב"ש דלא שמע בזילותא דצורבא דרבנן ושתיק", ומסביר רש"י שתמיד היה מוחה ולכן דקדקו עליו בפעם זו שלא מחה כראוי... (ע"ש)

ואכן נגמר גלותו במוצ"ש בחוקותי לאחר שזלזל בעצמו כאשר הרב בדרשה באותו מקום שהיה בגלות הביא 42 פירושים על פר' בחוקותי שנתגלו מהשמים שחודשו ע"י 'רבי' חיים בן עטר, וסגרוהו את האור החיים בחדר ונתאחר בהבדלה, והיה רוחות פרצים כי לא נכנסו הרשעים לגיהנום... (עיין הקדמת האור החיים עה"ת את כל המקרה באריכות)

האור החיים הקד' היה מסייע לעניים ככל יכולתו, ובפרט דאג לפרנסתם של לומדי התורה, ומידי שבוע היה קונה עגל מיוחד לשבת, שוחטו ומחלק בשרו בין התלמידי חכמים למען יאכלו וישבעו לכבוד שבת,

שבוע אחד פרצה מגיפה בעירו סאלי וכל הבהמות שנשחטו לשבת נמצאו טריפות, חוץ מהעגל ששחטו לאור החיים, אחד מהעשירים שהצטער מאד שלא יהיה לו בשר לשבת ביקש מרבינו לקנות חתיכת בשר בכל מחיר שידרש, אולם רבינו סירב וענה לו שזה מיועד דוקא לת"ח, תוך כדי דיבורם הגיע אחד מהת"ח העניים ורבינו הגיש לו מנתו, והעשיר זלזל משהו באותו ת"ח שקיבל את הבשר שהעשיר לא קיבל, רבינו לא רצה להתווכח עם העשיר שעזב את ביתו, ובלילה חלם רבינו שנגזרה עליו שנה גלות מפני שלא יצא להגנת התלמיד חכם שנעלב מהעשיר, ואכן רבינו קיבל עליו מיד גלות ולא ישן שני לילות באותו מקום, והצדיק עליו הדין בגלל שלא מנע ביזוי הת"ח,

חיזוק לתוספת שבת משיחתו לחג השבועות של הגר"י זיכרמן שליט"א רב שכונת ברכפלד במעמד הר סיני הגבול עצמו הזהיר ואמר אל תתקרבו אלי, למה צריך כזה נס גדול שהגבול ידבר? והלימוד מזה לתוספת שבת שיש לשמור על הגבול כהוראת מרנן זיע"א ויבדלחט"א: חצי שעה לפני השקיעה לא עושים דבר האסור לעשותו בשבת.

האדם, הרי יש שאין ממתנים אלא שלש שעות... והרמ"א אף הביא להמתין שעה אחת בלבד... אם כך, די לי בכך שאמתין חמש שעות...

כך אומר הנחש, 'אני פרצתי גדרו של עולם', בשעה שבא הנחש להסית את חוה לאכול מעץ הדעת, לא אמר לה לאכול, אלא פרץ את הגדר שהוסיפה חוה - את איסור הנגיעה בעץ - הוא דחף את חוה עד שנגעה בעץ. ורק לאחר שנגעה בעץ, אמר לה כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה (רש"י בראשית ג, ד), ומתוך כך באה חוה להקל באכילה. זוהי דרכו של הנחש - לפרוץ את הגדרות, את הנקודות שאינן מעיקר הדין בהן קל להכשל, ומכאן והלאה פרוצה הדרך להכשל בעיקר הדין רח"ל.

כך גם מצאנו במדרש (ויקרא רבה לב, ה) שבזכות ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, ושני הדברים הראשונים הם "שלא שינו את שמם ואת לשונם" - עם ישראל במצרים שקעו במ"ט שערי טומאה, ומה הציל אותם לבל ישקעו לחלוטין בשער הנ', ממנו אין דרך חזרה - בזכות אותם גדרים והסייגים! ועל כך יש להמליץ את הכתוב (שמות יג, ז-ח) "ולא יראה לך שאור בכל גבולך... בעבור זה עשה ה' לי בצאתי במצרים" - בזכות 'השאור שבעיסה' - הוא יצר הרע, שלא נראה 'בכל גבולך' שלא הכשילם בגדרים שגדרו את עצמם - בזכות זה יצאנו ממצרים!

כך ביאר הרבי הקדוש מבאבוב הי"ד - נס גדול זה שעשה הקב"ה שהגבול יפתח את פיו, ידבר ויזהיר את העם, מפני חשיבותם העצומה של הגבולות והסייגים! לעומת הנחש העומד בין הגדרות ומנסה להכשיל את האדם, עומד הגבול עצמו ומזהיר את עם ישראל - השמרו לכם, עלות בהר ונגוע בקצה!

בשעה שעם ישראל התכונן לקבל את התורה, אמר הקב"ה למשה רבינו: "והיו נכונים ליום השלישי, כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני, והגבלת את העם סביב לאמור: השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו..." (שמות יט, יא-יב). אומר רש"י: "והגבלת - קבע להם תחומין לסימן שלא יקרבו מן הגבול והלאה". "לאמור - הגבול אומר להם השמרו מעלות מכאן והלאה".

והדברים מפליאים! הקב"ה עשה נס עצום! הגבול עצמו דיבר והזהיר את העם שלא יעברו אותו! (כך נקט רבי יששכר בער איילינבורג בעל הבאר שבע בספרו 'צידה לדרך' על פירש"י). לשם מה היה צורך בנס עצום שכזה? הרי עשו להם סימנים, וגם משה הזהיר אותם על כך - לשם מה היה צריך הקב"ה לעשות פה לגבול, שידבר ויזהיר את העם שלא יעברו ממנו והלאה?

ושמעתי ביאור נפלא מהגה"צ האדמו"ר מבאבוב בעל הכרם שלמה זצ"ל משמו של אביו הגה"ק האדמו"ר רבי בן-ציון בעל הקדושת ציון הי"ד, על פי דברי המדרש (ויקרא רבה כו ב): "אמרו לו לנחש, מפני מה אתה מצוי בין הגדרות? אמר להם, מפני שפרצתי גדרו של עולם".

ומבארים, שהנחש - הוא השטן הוא יצר הרע, מכשיל תמיד את האדם בנקודות ש'בין הגדרות'. אין יצר הרע בא ואומר מיד לאדם שילך לעבוד עבודה זרה, לא בעבירה עצמה מכשיל היצר את האדם, אלא בגדריה ובסייגיה - כגון בתוספת שבת, הוא מסית את האדם להמשיך במלאכתו עד סמוך לשקיעת החמה, באומרו עדיין יש זמן... ואפילו בבין השמשות רח"ל - הוא מסיתו לאמור, עדיין אין זה לילה... או למשל בהרחקות שנהגו להמתין שש שעות בין בשר לחלב (יו"ד סי' פט סעי' א) - בא היצר הרע ומסית את